

3. Tržište rada

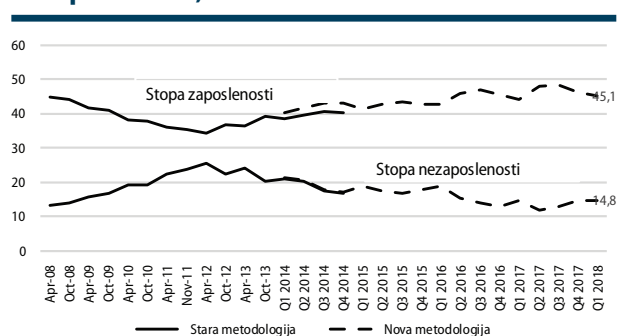
Prema podacima Ankete o radnoj snazi (ARS), primetna su blaga poboljšanja osnovnih indikatora tržišta rada u Srbiji u Q1 2018. u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Stopa aktivnosti, stopa zaposlenosti i stopa nezaposlenosti beleže blagi međugodišnji rast. Stopa zaposlenosti iznosi 45,1%, dok stopa nezaposlenosti iznosi 14,8%. Broj zaposlenih lica iznosi 2.688 hiljada, dok je broj formalno zaposlenih 2.188 hiljada. Stopa neformalne zaposlenosti iznosi 18,6%. Ukupna i formalna zaposlenost je povećana u odnosu na isti kvartal prethodne godine, dok je neformalna zaposlenost smanjena međugodišnje. Podaci Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja (CROSO) pokazuju rast zaposlenosti u odnosu na isti kvartal prethodne godine za 3,3%. Registrovana zaposlenost beleži veći rast u odnosu na formalnu zaposlenost prema ARS (1,9%). Prema podacima CROSO, broj zaposlenih u javnom sektoru opada u poslednjih godinu dana, dok broja zaposlenih van javnog sektora raste. U posmatranom periodu realna stopa rasta bruto dodate vrednosti (BDV) je iznosila 5%. Rast zaposlenosti (ARS) je manji od rasta BDV-a, što nije bio slučaj i prethodnom periodu. Zaposlenost je najviše porasla u građevinarstvu, za 20,5% međugodišnje, dok je rast BDV-a u toj delatnosti iznosila 26,4%. Zaposlenost je takođe porasla u industriji, dok je smanjena u poljoprivredi i uslugama. U 2018. Republički zavod za statistiku (RZS) preuzima podatke o zaradama iz Poreske uprave (PU) i prestaje sa sprovođenjem RAD-1 istraživanja. Podaci prema novoj metodologiji postoje i za 2017, ali bez mesečnih podataka po delatnostima, što nam onemogućava adekvatno međugodišnje poređenje zarada prema delatnostima, kao i uporedive jedinične troškove rada bez poljoprivrede. Prosečne neto zarade su nominalno veće za 5,5%, a realno za 3,8% u Q1 2018. u odnosu na isti kvartal prethodne godine (podaci PU u 2017). Prosečne zarade u javnom sektoru su 20,6% veće nego van javnog sektora u Q1 2018. Produktivnost rada je povećana međugodišnje za 1,6%, dok su jedinični troškovi rada povećani za 4,7% (podaci RAD-1 u 2017). U odnosu na prosek 2014. produktivnost je smanjena, realne zarade su povećane, dok jedinični troškovi rada su značajno povećani za 15% za ukupnu privredu, odnosno 12,3% bez poljoprivrede. Značajniji rast realnih zarada u Q1 2018. u odnosu na prosek 2014. od 3,3% je posledica promene metodologije obračuna zarada. Stoga smatramo da je rast jediničnih troškova rada manji, i da je na nivou prethodnih godina. Neophodno je da RZS objavi i mesečne podatke prema delatnostima za 2017. prema PU, kako bi bilo u potpunosti moguće analizirati zarade sa prethodnom godinom.

Zaposlenost i nezaposlenost

Stopa zaposlenosti i stopa nezaposlenosti beleže međugodišnji rast

Osnovni indikatori tržišta rada prema ARS pokazuju umerena poboljšanja. Stopa aktivnosti iznosi 52,9% u Q1 2018. i veća je za 1,1 pp u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Stopa zaposlenosti iznosi 45,1%, što je rast od 0,8 pp, dok je stopa nezaposlenosti povećana za 0,3 pp u Q1 2018. u odnosu na Q1 2017. Stopa nezaposlenosti iznosi 14,8%. Grafikon 3. 1 prikazuje kretanje stope zaposlenosti i stope nezaposlenosti prema ARS.

Grafikon 3-1. Kretanje stope zaposlenosti i stope nezaposlenosti, 15+

Napomena: Zbog promene metodologije, podaci za period pre i nakon 2014. godine nisu u potpunosti uporedivi.

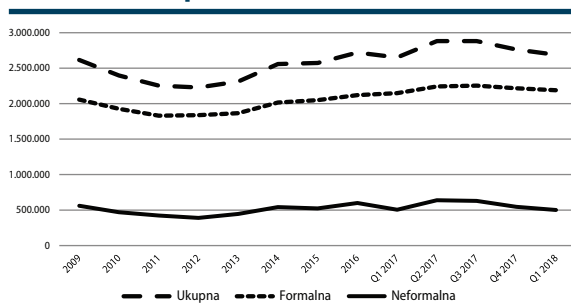
Izvor: RZS, ARS

Broj nezaposlenih lica u Q1 2018. iznosi 469 hiljada, što je 16 hiljada više u odnosu na isti kvartal prethodne godine, odnosno 3,5% više. U odnosu na Q1 2017, broj aktivnih lica se povećao, dok se ukupno stanovništvo smanjilo, što je za posledicu imalo rast stope aktivnosti za 1,1 pp. Ukupan broj zaposlenih iznosi 2.688 (u hiljadama), broj formalno zaposlenih iznosi 2.188 (u

Ukupna i formalna zaposlenost raste, neformalna zaposlenost opada

Registrovana zaposlenost (CROSO) raste za 3,3% međugodišnje

Grafikon 3-2. Kretanje ukupne, formalne i neformalne zaposlenosti, 15+

Napomena: Zbog promene metodologije, podaci za period pre i nakon 2014. godine nisu u potpunosti uporedivi.
Izvor: RZS, ARS

Rast registrovane zaposlenosti (CROSO) je veći od rasta formalne i ukupne zaposlenosti (ARS)

Posmatrano prema delatnostima, zaposlenost raste u industriji i građevinarstvu, a opada u poljoprivredi i uslugama

U građevinarstvu, rast zaposlenosti je izrazito veliki, 20,5% međugodišnje

iznosi 5% međugodišnje, i veća je od stope rasta ukupne i formalne zaposlenosti (ARS) i registrovane zaposlenosti (CROSO). U prethodnom periodu (Q2 2016-Q3 2017), trend je bio obrnut, stopa rasta ukupne zaposlenosti prema ARS je bila značajno veća od stope rasta BDV-a. Rast zaposlenosti je ostvaren u industriji i građevinarstvu, dok su poljoprivreda i usluge zabeležile pad zaposlenosti. Rast zaposlenosti u građevinarstvu je izrazito veliki 20,5% međugodišnje, ali je u posmatranom periodu i BDV porasla za 26,4%. Podaci CROSO pokazuju da je registrovana zaposlenost povećana za 3,3%, što je u skladu sa kretanjem privredne aktivnosti.

Tabela 3-1. Kretanje broja zaposlenih i realne BDV prema sektorima delatnosti, 15+, međugodišnja promena, %

	2016				2017				2018
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Zaposlenost ukupno CROSO	-0,3	1,2	1,3	2,1	2,3	2,6	2,7	2,8	3,3
Formalna zaposlenost ARS	1,9	2,7	3,8	5,2	4,9	5,1	5,5	2,6	1,9
Zaposlenost ukupno ARS	2,7	6,7	7,2	5,8	3,2	4,3	2,4	1,2	1,4
BDV ukupno	4,6	2,1	3,3	2,8	0,6	1,5	2,3	2,6	5,0
Zaposlenost poljoprivreda	-3,7	6,0	6,1	-3,4	-8,0	-1,6	-2,9	-7,8	-7,1
BDV poljoprivreda	7,5	4,4	11,6	7,8	-6,3	-9,1	-11,9	-9,5	6,1
Zaposlenost industrija	4,2	7,8	7,9	7,6	9,3	8,4	7,7	6,3	12,0
BDV industrija	6,6	-0,8	2,0	2,9	0,4	3,5	6,4	3,7	5,3
Zaposlenost građevinarstvo	-2,9	4,0	-2,1	-1,8	-12,6	8,2	-0,6	2,5	20,5
BDV građevinarstvo	9,5	4,6	5,4	-3,5	-3,7	-2,1	6,0	17,9	26,4
Zaposlenost usluge	4,7	6,8	8,2	9,1	5,7	4,6	2,7	2,0	-1,2
BDV usluge	3,2	2,7	2,2	2,6	2,4	3,1	2,8	2,8	3,3

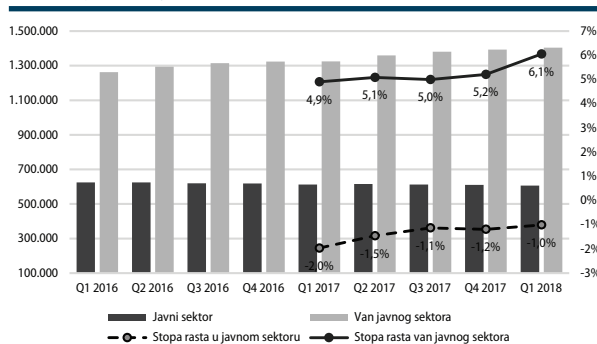
Napomena: Izvor za zaposlenost je ARS, osim za ukupnu zaposlenost koja je navedena i prema ARS i prema CROSO. Podaci za BDV u 2017. i 2018. su ocenjene vrednosti.

Izvor: Proračun autora na podacima RZS-a (ARS, CROSO i SNR).

Međugodišnje smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru iznosi 1%, dok rast van javnog sektora iznosi 6,1%

Tokom 2017. i u Q1 2018, zaposlenost u javnom sektoru opada, a raste u privatnom

Grafikon 3-3. Kretanje zaposlenosti u javnom sektoru i privatnom sektoru, broj (leva osa) i međugodišnja promena u % (desna osa)

Napomena: Podatak za Q1 2018. je prethodni podatak.

Izvor: CROSO, RZS.

hiljadama), dok preostalih 500 (u hiljadama) je neformalno zaposleno. Kretanje ukupne, formalne i neformalne zaposlenosti je prikazano grafički (Grafikon 3. 2).

Ukupna zaposlenost je porasla međugodišnje za 1,4%, dok je formalna zaposlenost povećana za 1,9%, a neformalna zaposlenost je smanjena za 0,8%. Stopa neformalne zaposlenosti iznosi 18,6%, i manja je za 0,4 pp u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Stopa neformalne zaposlenosti ima najnižu vrednost nakon 2012. Tabela 3. 1 pokazuje kretanje zaposlenosti i BDV-a prema sektorima. Realna stopa rasta BDV-a

Dostupni su nam podaci o broju zaposlenih u javnom sektoru i u privatnom sektoru od Q1 2016. prema CROSO izvoru. Broj zaposlenih, kao i stopa rasta su prikazani grafički (Grafikon 3. 3). U javnom sektoru u Q1 2016. je bilo zaposleno skoro 625 hiljada, dok u Q1 2018. taj broj je smanjen na oko 606 hiljada (u apsolutnom iznosu smanjen je broj zaposlenih za 18.448, odnosno za 3%). Van javnog sektora broj zaposlenih je povećan za oko 142 hiljade, odnosno 11,3% u istom periodu. Tokom 2017. i u Q1 2018. vidimo da je u svim kvartalima došlo do međugodišnjeg smanjenja broja zaposlenih u javnom

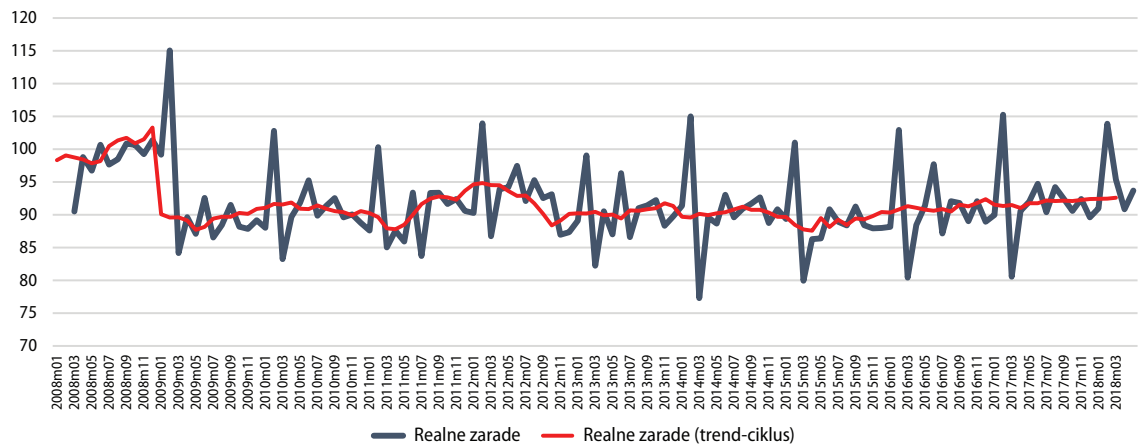
sektoru i rasta broja zaposlenih van javnog sektora. Najveći međugodišnji rast broja zaposlenih van javnog sektora je ostvaren u Q1 2018, kad iznosi 6,1%.

Zarade¹

Zarade rastu nominalno za 5,5%, realno za 3,8% međugodišnje

Prosečna neto zarada za prvi tri meseca 2018. iznosi 49.088 RSD, nominalno je veća za 5,5%, dok realni rast iznosi 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine (podaci PU za 2017). Grafikon 3. 4 prikazuje kretanje prosečnih realnih neto zarada, kao i trend kretanja u odnosu na bazni period (prosek 2008). Možemo primetiti da je indeks realnih zarada i dalje ispod 100, ali da postoji blagi rast.²

Grafikon 3-4. Indeks realnih prosečnih neto zarada (2008=100)

Napomena: Zbog promene metodologije obračuna zarada, podaci pre januara 2018. nisu uporedivi.
Izvor: Proračun autora na podacima RZS-a.

Prosečne zarade u javnom sektoru su veće za 20,6% nego u privatnom sektoru

Fiskalna konsolidacija je uticala na smanjenje razlike u zaradama u javnom i privatnom sektoru

Prelaskom na podatke PU, objavljuju se podaci o prosečnim zaradama u javnom i privatnom sektoru od Q1 2018. Prosečne zarade u javnom sektoru iznose 55.345 RSD, dok u privatnom sektoru iznose 45.880 RSD. Prosečne zarade u javnom sektoru su veće za 20,6% u odnosu na prosečne zarade u privatnom sektoru. Poređenje prosečnih zarada ne uzima u obzir razlike u karakteristikama zaposlenih u javnom i privatnom sektoru, kao ni činjenicu da su registrovane zarade u privatnom sektoru potcjenjene, zbog velike neformalne zaposlenosti. Takođe, u privatnom sektoru je česta praksa da se deo zarada formalno zaposlenih lica isplaćuje na „ruke“, što nije obuhvaćeno zvaničnom statistikom.³ Fiskalna konsolidacija, koja je podrazumevala smanjenje zarada u javnom sektoru za 10% početkom 2015. je dovela do smanjenja razlike u zaradama između zaposlenih u javnom i privatnom sektoru. Vladislavljević (2017) ispituje kako je fiskalna konsolidacija uticala na razlike u zaradama između javnog i privatnog sektora koristeći mikro podatke ARS. Prosečne zarade u javnom sektoru su bile 30,2% veće u odnosu na prosečne zarade u privatnom sektoru u 2014, dok u 2015. razlika je iznosila 24,5%. Premija na zarade u javnom sektoru u 2014. (pre fiskalne konsolidacije) je iznosila 17,4%, kada se kontroliše za karakteristike zaposlenih u javnom i privatnom sektoru (obrazovanje, radno iskustvo, pol, itd.). Kao posledica smanjenja zarada za 10% u javnom sektoru, premija na zarade u javnom sektoru je smanjena na 11,3% u 2015.⁴ Razlika prosečnih zarada između javnog i privatnog sektora je smanjivana tokom 2016. i 2017. godine tako da je u 2017. godini iznosila 18,2%. Međutim, od početka 2018. godine

¹ Od januara 2018. RZS koristi novi izvor podataka za zarade o čemu smo pisali u prethodnom broju QM-a. Podaci za 2017. postoje prema novoj metodologiji, ali podaci su dostupni samo za prosečne mesečne neto i bruto zarade, dok prosečne mesečne zarade po delatnostima nisu dostupne za 2017. S obzirom na to da nismo u mogućnosti da ceo deo o zaradama, kao ni jedinične troškove rada analiziramo koristeći revidirane podatke za 2017, koristimo nerevidirane podatke za 2017, osim ukoliko nije drugačije navedeno. Podaci pre januara 2018. nisu direktno uporedivi.

² Promena statističke metodologije na početku 2009. godine je imala za posledicu smanjenje zarada za oko 10%. Stoga ocenjujemo da su realne zarade sada, ipak približno jednake zaradama u 2008. godini.

³ U definiciju neformalne zaposlenosti ne ulaze zaposleni kojima se deo zarade isplaćuje na „ruke“, a prijavljeni su najčešće na minimalnu zaradu ili nešto veću zaradu od minimalne. Neformalno zaposlenost obuhvata zaposlene u neregistrovanim preduzećima, zaposlene u registrovanim preduzećima, ali bez ugovora o radu i pomažuće članove domaćinstva (RZS).

⁴ Vladislavljević, M. (2017), „The public sector wage premium and fiscal consolidation in Serbia“, Economic Annals, Vol. LXII, No. 215/ October-December 2017, <http://www.ekof.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2014/04/492.pdf>

Visok rast zarada u javnom sektoru pogoršava konkurentnost privrede i povećava distorzije na tržištu rada

u sektoru opšte države zarade su povećane za 9%, usled čega je ponovo povećana razlika između zarade ostvarenih i javnom i privatnom sektoru, tako da u prvom kvartalu iznosi 20,6%.

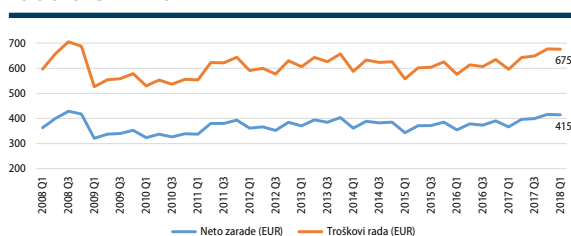
Rast realnih zarada u određenoj zemlji određen je rastom produktivnosti.⁵ Pri tome rast ukupne produktivnosti u zemlji presudno zavisi od rasta produktivnosti u sektoru razmenjivih dobara (industrija, poljoprivreda i dr.), koji se u tržišnim privredama dominantno nalaze u privatnom sektoru. Najveći deo aktivnosti u javnom sektoru (bezbednost, pravosuđe, obrazovanje, zdravstvo i dr.) pripada sektoru nerazmenjivih dobara koji se karakterišu odsustvom rasta ili sporim rastom produktivnosti.⁶ Iz prethodnog sledi da održiv⁷ rast zarada u zemlji podrazumeva da rast produktivnosti u sektoru razmenjivih dobara određuje rast zarade u tom sektoru, a da zarade u sektoru nerazmenjivih dobara, uključujući i javni sektor, prate njihov rast. Ako zarade u javnom sektoru rastu brže nego u privatnom, sa obzirom na činjenicu da je država najveći poslodavac, to na tržištu rada stvara pritisak da i zarade u privatnom sektoru rastu preterano brzo, usled čega ukupne zarade u zemlji rastu brže od produktivnosti. Brži rast zarada od rasta produktivnosti slabi konkurentnost privrede, usled čega raste spoljni deficit, povećava se spoljni dug i pogoršava ukupna imovinska pozicija zemlje. Naravno, to može da traje nekoliko godina i završava se realnim smanjenjem zarada kroz inflaciju, a ponekad i nominalnim smanjenjem zarada, do koga dolazi usled fiskalne ili platnobilansne krize. Stoga je za stabilnost javnih finansija, ali i za ukupnu makroekonomsku stabilnost važno da zarade u javnom sektoru prate kretanje zarada u privatnom, a ne obrnuto.⁸

Rast prosečnih neto zarada u EUR iznosi 10,4% međugodišnje

Prosečna neto zarada u evrima u Q1 2018. iznosi 415 evra, dok troškovi poslodavca iznose 675 evra. Prosečne zarade u evrima i troškovi poslodavaca su porasli međugodišnje za 10,4% i 9,9% (podaci PU), respektivno. Znatno veći rast zarada u evrima u odnosu na rast u dinarima je posledica jačanja dinara. Prosečni kurs u Q1 2017. je bio 123,9 RSD/EUR, dok u Q1 2018. je iznosio 118,4 RSD/EUR. Kretanje zarada i troškova rada u evrima je značajno sa aspekta

Rast zarada u EUR je značajno veći u odnosu na nominalni rast u RSD koji iznosi 5,5%, što je posledica jačanja dinara

Grafikon 3-5. Kretanje neto zarada i troškova rada u evrima

Napomena: Zbog promene metodologije obračuna zarada, podaci pre januara 2018. nisu uporedivi.

Izvor: Proračun autora na podacima NBS-a.

konkurentnosti privrede, koja u velikoj meri zavisi od toga da li je cena rada konkurentna. Rad predstavlja najvažnije nerazmenjivo dobro u svetskoj privredi⁹, pa međunarodna konkurentnost neke zemlje velikim delom zavisi od toga da li su prosečne zarade u njoj iskazane u nekoj svetskoj valuti usklađene sa prosečnom produktivnošću. Usled značajnog jačanja dinara, zarade u evrima i troškovi rada u Srbiji, rastu znatno brže od rasta produktivnosti, usled čega se međunarodna konkurentnost zemlje pogoršava.

Produktivnost rada

U poređenju sa istim kvartalom prethodne godine, jedinični troškovi rada rastu za oko 5%

U Q1 2018. u odnosu na isti kvartal prethodne godine, produktivnost je blago porasla za 1,6%, ali i jedinični troškovi rada takođe rastu (4,7%), usled većeg rasta zarada od rasta produktivnosti rada. Jedinični troškovi rada takođe rastu i u nepoljoprivrednim delatnostima, rast iznosi 5%. Nivo produktivnosti rada u Q1 ove godine u odnosu prosek 2014. godine, prema podacima

⁵ Videti tekst Vuksanović i Arsić iz prošlog broja QM-a.

⁶ U ovim delatnostima (obrazovanje, zdravstvo, i dr.) napredak se ostvaruje rastom kvaliteta usluga, dok je rast produktivnosti, ako postoji, vrlo spor.

⁷ Održiv rast zarada podrazumeva takav rast koji ne dovodi do velikog rasta spoljne zaduženosti, niti istiskivanja investicija, kojima se potkopava budući rast privrede.

⁸ Detaljniju argumentaciju videti u analizi Fiskalnog saveta "Zarade u državnom sektoru: stanje i smernice", (2018).

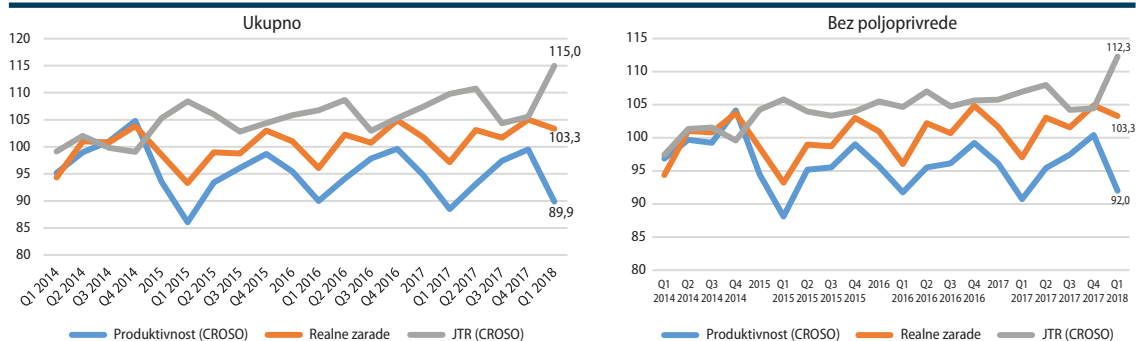
⁹ Tržišta rada su još uvek dominantno nacionalna, jer ne postoji svetsko tržište rada, osim u nekim segmentima koji još uvek obuhvataju mali procenat radne snage, pa se nivo prosečnih zarada od jedne do druge zemlje razlikuje i po nekoliko desetina puta. Usled globalizacije razlike u cenama drugih proizvoda (sirovina, opreme, gotovih proizvoda) po zemljama se manje razlikuju i obično se kreću u intervalu od nekoliko procenata do nekoliko desetina procenata.

U odnosu na prosek 2014, produktivnost opada, realne zarade rastu, jedinični troškovi rada značajno rastu

Rast realnih zarada u odnosu na prosek 2014. u Q1 2018. je značajno veći u odnosu na prve kvartale prethodnih godina, što je posledica promene metodologije obračuna zarada

CROSO, je niži za 11,1%.¹⁰ Realne zarade su porasle za 3,3% u istom periodu, što je dovelo do rasta jediničnih troškova rada za 15%. U prvom kvartalu prethodnih godina (2014-2017), realne zarade su bile manje u odnosu na prosek 2014, dok u Q1 2018. to nije slučaj. Razlog je promena metodologije obračuna zarada, gde ne postoji tolika razlika na prelazu godine.¹¹ Kada posmatramo nepoljoprivredni sektor, produktivnost je nešto manje opala u odnosu na ukupnu produktivnost, za 8% u odnosu na prosek 2014, jedinični troškovi rada su porasli za 12,3%. Kretanje indeksa produktivnosti rada, realnih zarada i jediničnih troškova rada su prikazani grafički (Grafikon 3. 6).

Grafikon 3-6. Produktivnosti rada, realne zarade i jedinični troškovi rada, indeksi (2014=100), 2014-Q1 2018.

Napomena: Korišćeni su CROSO podaci o broju zaposlenih. Podaci za jedinične troškove rada pre januara 2018. nisu direktno uporedivi, zbog promene metodologije obračuna zarada. Podaci za BDV u 2017. i 2018. su ocenjene vrednosti.
Izvor: Proračun autora na podacima RZS-a.

Prilozi

Prilog 3-1. Osnovni indikatori tržišta rada prema ARS i CROSO

	2014					2015					2016					2017					2018
	Q1	Q2	Q3	Q4	prosek	Q1	Q2	Q3	prosek	Q1	Q2	Q3	prosek	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1			
Stopa aktivnosti (%)	51,0	52,6	52,5	51,6	51,6	50,8	51,5	52,0	51,9	53,3	52,6	54,1	54,3	52,3	54,0	51,8	54,5	55,3	54,2	52,9	
Stopa zaposlenosti (%)	40,2	41,8	43,1	42,9	42,5	41,2	42,6	43,4	42,7	45,2	42,6	45,9	46,8	45,5	46,7	44,2	48,1	48,2	46,3	45,1	
Stopa nezaposlenosti (%)	21,3	20,7	17,9	17,0	17,7	19,0	17,3	16,6	17,7	15,3	19,0	15,2	13,8	13,0	13,5	14,6	11,8	12,9	14,7	14,8	
Stopa neformalne zaposlenosti (%)	19,7	20,4	22,8	21,8	20,4	19,7	19,7	21,5	20,4	22,5	20,3	22,7	24,1	20,9	20,7	19,0	22,1	21,8	19,8	18,6	
Broj zaposlenih u 000, (ARS)	2.454	2.548	2.627	2.609	2.574	2.504	2.588	2.624	2.581	2.719	2.571	2.762	2.814	2.731	2.795	2.652	2.881	2.881,9	2.763,6	2.688,3	
Indeks zaposlenosti (2014=100), (ARS)	95,9	99,6	102,6	101,9	100,6	97,8	101,1	102,5	100,8	106,3	100,4	107,9	109,9	106,7	109,2	103,6	112,6	112,6	108,0	105,0	
Broj formalno zaposlenih u 000, (ARS)	1.969	2.030	2.028	2.041	2.050	2.011	2.078	2.059	2.054	2.137	2.049	2.135	2.137	2.161	2.215	2.148	2.243	2.253,5	2.217,2	2.188,2	
Indeks formalno zaposlenih (2014=100), (ARS)	97,6	100,6	100,5	101,2	101,7	99,7	103,0	102,1	101,8	105,9	101,6	105,9	105,9	107,1	109,8	106,5	111	112	110	108	
Broj zaposlenih u 000, (CROSO)	1.836	1.845	1.850	1.851	1.987	1.977	1.982	1.994	1.994	2.010	1.978	2.008	2.023	2.030	2.061	2.024	2.062	2.078	2.087	2.092	
Indeks zaposlenosti (2014=100), (CROSO)	99,5	100,0	100,3	100,3	107,6	107,1	107,4	108,0	108,0	108,9	107,2	108,8	109,6	110,0	111,7	109,7	111,7	112,6	113,1	113,4	

Izvor: Proračun autora na podacima RZS-a.

Prilog 3-2. Realne neto zarade i produktivnost rada

	2014				2015				2016				2017				2018
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Prosečne realne neto zarade, indeks (2014=100)	94,3	101,0	100,8	103,8	93,3	99,0	98,8	103,0	96,1	102,2	100,7	104,9	97,2	103,1	101,7	105,0	103,3
Prosečne neto zarade ukupno (€)	361	389	383	386	343	371	372	386	355	378	373	391	367	399	398	416	415
Prosečne neto zarade industrija (€)	359	382	378	378	351	376	379	389	369	391	382	399	376	417	411	429	404
Troškovi poslodavca ukupno (€)	588	633	623	626	557	601	603	626	576	613	607	635	596	648	647	677	676
Troškovi poslodavca industrija (€)	582	622	617	615	570	611	617	632	599	635	623	649	611	677	669	699	658
Produktivnost (bez poljoprivrede) (2014=100)	96,9	99,7	99,3	104,2	88,1	95,2	95,5	99,0	91,8	95,5	96,1	99,2	90,7	95,4	97,5	100,4	92,0
Produktivnost ukupno (2014=100)	95,2	99,0	101,0	104,8	86,1	93,4	96,1	98,7	90,0	94,1	97,8	99,6	88,5	93,1	97,4	99,5	89,9

Napomena: Industrija obuhvata delatnosti B, C i D, ponderisani prosek zarada. Kurs dinara prema evru, prosek perioda (NBS). Produktivnost rada je računata na osnovu podataka o registrovanoj zaposlenosti. Podaci za BDV u 2017. i 2018. su ocenjene vrednosti. Zbog promene metodologije obračuna zarada, podaci pre januara 2018. nisu uporedivi.

Izvor: Proračun autora na podacima RZS-a i NBS-a.

¹⁰ Mada ocenjujemo da CROSO sada dobro meri registrovanu zaposlenost, moguće je da na početku njegovog rada još uvek nije bio dostignut potpun obuhvat registrovane zaposlenosti. U tom slučaju stvarni rast registrovane zaposlenosti u periodu 2014-2018. je manji nego što to sledi iz podataka CROSO, pa je time i pad produktivnosti i rast jediničnih troškova rada u ovom periodu manji nego što to sledi iz navedenih podataka.

¹¹ Podsetimo da poređenje prosečnih neto zarada prema podacima PU i RAD-1 za 2017. pokazuju da u januaru zarade prema PU su 12,4% veće u odnosu na RAD-1, dok u decembru zarade prema PU su 10,3% manje u odnosu na RAD-1 (<http://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G201822001.pdf>).